

Lær­er­ark til ”Aage Thomas Mariegaard – fra bonde­dren­g til landsfor­ræ­der

Historien om Aage Thomas Mariegaard er på én og samme gang fascinerende, brutal og dybt tragisk. Det er historien om en ung mand, som efter tjeneste på Østfronten under 2. Verdenskrig bliver medlem af den berygtede Peter-gruppe. Denne gruppe havde den tyske besættelsesmagt oprettet i december 1943 for at gengælde de sabotageaktioner, som modstandsbevægelsen udførte. Aage Thomas Mariegaard var med i gruppen fra ultimo august 1944 og frem til 4. maj 1945. I det efterfølgende retsopgør blev han dømt for 10 (!) drab og 32 sabotagehandlinger rundt om i hele landet. Dommen lød på dødsstraf, som blev eksekveret den 8. maj 1947 kl. 01.10.

Der var dog intet, der tydede på, at han skulle ende som kynisk masse­mor­der. Han beskrives af sin skole­lær­er, H.P. Johansen (se elev­hæft­et side 2), som både flink og faglig dygtig. Det var dog, qua den økonomiske situation, utænkeligt at bondesønnen skulle læse videre, og efter konfirmationen blev han sendt ud at tjene på gårde i lokalområdet. I 1930 udgjorde landbruget 38 procent af befolkningens erhvervsfordeling i

Danmark, og endnu mere i Vendsyssel, hvor det var småt med store industrivirksomheder. Da den økonomiske krise for alvor kom til Danmark, gik det hårdt ud over landbruget. Antallet af tvangsauktioner eksploderede og toppede i 1932 med hele 2.043 tvangsauktioner. Landbruget solgte langt de fleste af deres varer til udlandet, særligt England, men den økonomiske krise i hele den vestlige verden betød et dramatisk fald i afsætningsmulighederne. Mange så med lige dele misundelse og benovelse på Tyskland, hvor arbejdsløsheden efter Hitlers magtovertalelse i 1933 faldt markant. Desuden så man med stigende frygt på, hvordan kommunismen i øst havde vundet frem. Under det kommunistiske regime havde millioner af bønder mistet deres jord til staten. Derfor var det måske ikke så svært at forstå, at de nazistiske ideer blomstrede blandt bønder, når netop nazisterne havde udset kommunismen som hovedfjenden. Dette kan bl.a. ses ved, at omkring 2.000 vendelboere meldte sig til Frikorps Danmark. *”En sarkastisk sjæl har i sjov sagt, at det sprog, der blev talt i Frikops Danmark, var vendelbomål!”*

Som det kan læses i elevteksten, blev Aage Thomas Mariegaard kastet ud i de brutale kampe på østfronten. Alene den 2. juni 1942 mistede 32 danskere livet, mens mere end 100 bliver såret i de grusomme kampe. Trods disse rædsler skriver Mariegaard aldrig negativt om sin tid på østfronten. Der er kun forherligelse at læse i de i alt 13 stilehæfter, han skriver i, mens han sidder i Vestre Fængsel efter befrielsen – mere om disse hæfter senere. Hvordan kampene har påvirket ham psykisk, kan vi kun gisne om. Efter krigen foretager overlæge, Max Schmidt, en mentalerklæring på Mariegaard. Heri er konklusionen følgende:

”Observanden er ikke fundet sindssyg eller åndsvag, men normal og ikke dårligt begavet. Af karakter viser observanden ikke noget tydelig særpræg, men må anses oprindeligt at have ret gennemsnitligt udrustet og ikke uden visse gode almindelige karakteregenskaber. Følelsesmæssigt var observanden vel nok noget følelseskold og gennem fronttjeneste forsimplet, afstumpet og forrået, men som psykopat kunne observanden ikke betegnes, og i det hele påvistes ingen egentlig psykisk abnormitet. Observanden må anses for strafegnet”

¹ Helledie, 2007, side 18.

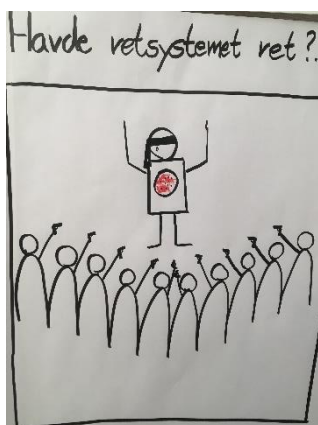
Som beskrevet i elevteksten bliver Mariegaard syg, og må forlade tjenesten ved fronten. Herefter hverves han af den frygtede Peter-gruppe. Denne gruppes første mord d. 4. januar 1944 var på præsten og digteren Kaj Munk. Dette skal Mariegaard dog ikke anklages for, idet han først kommer med i gruppen i slutningen af august 1944. Frem til befrielsen er Aage Thomas Mariegaard med i 32 schalburgtager-aktioner og likvideringer/clearingsmord. Det mest brutale var mordene på dyrlægen og dennes assistent. I tv-udsendelsen [Krigens terror](#) beskrives disse mord i detaljer. Mariegaard og resten af Peter-gruppen fortsætter sine aktiviteter helt frem til krigens afslutning.

Da meddelelsen om, at de tyske tropper d. 4. maj 1945 havde overgivet sig, befandt både Mariegaard og Ib Nedermark sig i Vendsyssel. De besluttede sig for at flygte til Tyskland. Dette lykkes, men her tages de til fange af engelske soldater. Disse har ved en rutinekontrol set, at begge mænd har tatoveret deres blodtype på underarmen. Dette var fast praksis for SS-soldater, og derfor bliver Nedermark og Mariegaard tilbageholdt. De sendes til en lejr i Tensbüttel og videre til Neuengamme. Først den 6. juni 1946 overdrages de til dansk politi i København, og bliver anbragt i Vester Fængsel.

I det sidste afsnit af [tv-udsendelserne "Krigens Terror"](#) fortælles om den efterfølgende retssag imod Peter-gruppen, og ikke mindst hvordan dødsdommen over de dømte eksekveres. Som tidligere nævnt skrev Mariegaard i fængslet ikke mindre end 13 stilehæfter. Hæfterne omhandler kun tiden som soldat på Østfronten. De er skrevet med smuk, markant skrift, ingen stavfejl og fin tegnsætning. Denne skrift ændres efter dødsdommen faldt. Skriften bliver lille og næsten ulæselig.

Om Mariegaard nogensinde fortrød sine handlingerne, vides ikke. På den ene side kan det faktum, at han ikke i stilehæfterne beskrev tiden hos Peter-gruppen, måske indikere, at han fortrød sine gerninger. På den anden side blev der i den lokale avis lavet en artikel med titlen; "*Aage Mariegaard angre'r tilsyneladende ikke*". Under alle omstændigheder endte livet for Mariegaard den 8. maj 1947 kl. 01.10...

Efter fortællingen om Mariegaard findes der i elevhæftet tre opgaver. Den første giver et kronologisk overblik over hans liv. Den anden er skal vise, at Peter-gruppen var landsdækkende. Eleverne skal søge oplysninger om den aktion, der foregik tættest på, hvor de selv bor.

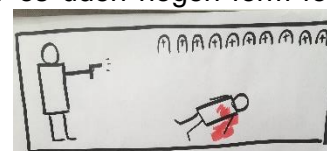

Elevforside: "Harvde retssystemet ret?"

Ellers er den helt store opgave, at eleverne i grupper fremstiller en bog ved hjælp af grafisk facilitering. Konkret skal de arbejde med ikoner og begreber. Disse skal bruges til at udarbejde en forside med bogens titel, samt en bagside med den "salgstekst", der skal sælge bogen. Alt dette kan ses i [videoen](#), som den dygtige tegner Jakob Storm har lavet. I denne fortæller han alt, hvad der skal gøres, så selv os uden nogen form for kreativitet kan begå os.

Men hvorfor nu tegne i historietimerne? Jamen, det første argument kunne være, at det ift. afgangsprøven er en kulturteknik. For det andet kan udarbejdelsen af de forskellige bøger give eleverne en forståelse for, at historie formidles på mange måder. Her har de

som klasse forskellige vikler på præcis det samme emne. Næppe nogen af eleverne havde en viden om Mariegaard, men de kan nu se, hvordan klassekammerater har valgt forskellige andre vinkler, end de sikkert selv har valgt. Har de andre grupper mon haft fokus på retsopgøret,

I bogen "Harvde retssystemet ret?" møder vi Aage Thomas Mariegaard, som var en dansk nazist der var medlem af Petergruppen. Aage var skyld i døbet på 10 personer, og flere forskellige eksplosioner rundt om i Danmark. I 1947 blev Aage dømt til døden, og blev et år efter skudt af 10 politimænd. I denne bog tager vi sagen op, og diskuterer om det danske retssystem virkelig gjorde det rigtige, da de dømte Aage til døden, om vi skulle have tilgivet og hjulpet Aage, i stedet for bare at likvidere ham uden en speciel tanke bag.

Bag/salgsside af bogen.

Elevforside: "Fra uskyldig dreng til masse-morder"

Mariegaards udvikling fra bondesøn til krigsforbryder, eller har de en helt tredje vinkel? Sammenlign de færdige resultater og drøft, hvordan det kan være, at resultaterne (sandsynligvis) er blevet så forskellige, som de er.

Til denne sidste opgave skal der nok beregnes et par timer, men det er hvert et minut værd, og kan virkelig give eleverne en forståelse for, hvor forskellig opfattelse af historie man kan have.

Denne bog handler om en uskyldig dreng som voksede op til at blive nazist og masse-morder.

I bogen hører man også om de mange mord og terroraktioner.

Hvem Petergruppen var og hvilken rolle Aage Thomas Mariegaard spillede i Petergruppen.

Men hvordan går man fra at være en uskyldig dreng til at være nazist og masse-morder?...

Las bogen og find svar på dit spørgsmål.

Bag/salgside af bogen.

Kilder:

Helledie, Birthe, 2007. "Fra jernkors til trækors – Aage Th. Mariegaard – en dreng i nazihænder. [Kristelig Dagblad, 26. oktober 2007 Aages korsfæstelse](#)
[Berlingske, 19. september 2015 Arven efter nazismen](#)
<https://www.tv2nord.dk/nordjylland/da-agersted-blev-nazisternes-hoejborg>

Billedeoversigt

Billederne til "Aage Thomas Mariegaard – fra bondesøn til landsforræder"

Mariegaard under en øvelse (forsidebillede)
Mindsten i vejkanten (forsidebillede)
Mindsten for Ole Vang Larsen
Aage Thomas Mariegaard
Optagelser fra NSU-sommerlejr 1939
Edsaflæggelse på Langhorn Kaserne ved Hamborg
For Danmark mod Bolchevismen (hverveplakat)
Sindssygeanstalten i den polske by Treskau.
Ilmen-sø
Frikorps Danmark med fane
Christian Frederik Von Schalburg
Schalburg-korset
Ib Nedermark Hansen
Mindsten i Brønderslev for Alex Møller
Anholdelse af mand i Odense
Aage Thomas Mariegaards gravsted
Bombesprængt Bang & Olufsen radiofabrik
Billede af elever der tegner

[SS-Kriegsberichte Melters, Nationalmuseet](#)
Eget foto.
Eget foto.
Nationalmuseet.
[Nationalmuseet](#)
[Frihedsmuseets fotoarkiv](#)
[Frihedsmuseets Plakatarkiv](#)
[Tomasz Stachowiak, Commons Wikimedia](#)
[Sergei Rubliov, Commons Wikimedia](#)
[Commons wikimedia](#)
[Frihedsmuseets fotoarkiv](#)
[Wikipedia Commons](#)
Nationalmuseet.
Eget foto.
[Frihedsmuseets fotoarkiv](#)
[Tomasz Sienicki, Wikipedia](#)
[Frihedsmuseets fotoarkiv](#)
Eget foto.

Øvrig grafik og billeder er benyttet med tilladelse fra canva.com